

Piccolo probeert elk zuchtje wind te vangen.

Lianne, de winnares van vorig jaar.

NO GUTS, NO GLORY

SMALL SHIPS RACE:

WINDSTILTE IN EEN NOTENDOP

Maandenlang leefden ze met olopemd verlangen toe naar de zevende editie van de Small Ships Race. Dé prestatietocht van IJmuiden naar Lowestoft voor boten kleiner dan 7,5 meter. Enkele dagen voor vertrek is duidelijk: er moet veel brandstof mee. Misschien wel zoveel om 24 uur lang naar de overkant te tuffen.

Tekst Riemer Witteveen Foto's Riemer Witteveen en deelnemers

Met of zonder wind, het blijft een hele opgave om in een notendopje de overkant van de Noordzee op te zoeken. De 100 mijl naar Lowestoft is een behoorlijke afstand, niet alleen voor een boot kleiner dan 7,5 meter. Voor elke toerzeiler is het een forse tocht. Het is een wereld van verschil of je al eerder de Noordzee bent overgestoken of dat je dit voor het eerst doet. Opvallend bij de Small Ships Race is de hoeveelheid veteranen; zeilers die dit evenement steevast in hun agenda hebben geschreven. Een hechte groep vol met kennis ontvangt de nieuwkomers met open armen. Zij kunnen rekenen op alle mogelijke hulp, gevraagd en ongevraagd.

Kamperen op zee

Organisator Simon Does legt uit wat de Small Ships Race zo speciaal maakt: "Het is een uniek evenement. Met kleine bootjes een grote tocht op zee maken, daar kijken mensen in Nederland vaak vreemd van op, maar in andere landen is dit heel normaal. Mensen met kleine bootjes hebben een andere instelling, het is een ander

type publiek." Het verschil tussen zeilers op grote boten en zeilers op kleine boten kun je vergelijken met mensen die op vakantie gaan met een camper en zij die dat doen met een tentje. Het kamperen is meer basic. Zelf vaart Simon al jaren mee op zijn Vlecha Verda, een Kolibri 560. Voor de start in IJmuiden spreken we met een aantal deelnemers over hun voorbereiding en verwachtingen. Om daarna in Lowestoft te horen hoe de reis is verlopen.

Navigatie

Van IJmuiden naar Lowestoft is niet de meest ingewikkelde oversteek. Met een constante kompasroers van 270 en een log dat 100 mijl afgelegde afstand aangeeft, zou je ongeveer in het Engelse plaatsje aan moeten komen. Natuurlijk zijn er nog het windmolenpark, de vaargeul voor IJmuiden en de diepwaterroute halverwege. Daar is het even oppassen geblazen, maar voor een beginner is de oversteek goed te doen. De windstilte gooit deze editie voor veel fervente tochtplanners veel roet in het eten: meer dan de helft van de oversteek op de motor blijkt geen uitzondering. ▶

Navigeren op de tablet.

Race-ervaringen

Elke schipper heeft een andere tactiek. En: geen tactiek is ook een tactiek. Roel Prins vaart mee op *Maria Tessel* en legt hun aanpak uit. “We varen heel relaxed, dat werkt prima. We hebben eigenlijk niks met routes, maar ik vind het wel fascinerend, want het heeft wel degelijk effect.” Zo verloopt de tocht uiteindelijk ook: ontspannen. Dat het plannen van je route effect heeft, bewijst Joost Ubink keer op keer. Zijn opvallend geringe aantal motoruren en zoektocht naar wind, pakt vaak goed uit. Joost gebruikt voor zijn planning twee programma's: iSailor en het routeringsprogramma Weather4d. Daar zitten gribfiles in, stroomgegevens en zijn polair diagram. Dit werkt op de heenreis niet vanwege de hopeeloos afwezige wind. Zijn Sunday Morning Sunrise zeilt goed, mede door alle aanpassingen van Joost aan zijn boot, maar dit jaar komt hij ook laat binnen.

Organisator Simon Does (rechts) met mede-Kolibri-zeiler Stef.

De nieuwelingen op *Glenbogle* zijn voor de start nog in dubio over hun aanpak. Wat te doen met de stroming en waar moet rekening mee worden gehouden? Uiteindelijk zijn ze gewoon gegaan, met de groep mee. De kou overviel de heren enigszins. Muts en handschoenen waren geen overbodige luxe. Ook trok de accu het verbruik van de diverse apparatuur niet. Als eerste ging de stuurautomaat eraf, waarna ze op het handje moesten sturen. Pieter Prins, opstapper bij Gertjan: “Ik was wel blij met het rustige weer. Liever dit dan windkracht 4 tot 5 en gesloopt aankomen.”

Hans van *TinTin* is elektrotechnicus. Op een Pico, een soort tablet, staan zijn kaarten en krijgt hij het AIS-sigitaal binnen. Nog een andere tablet en een telefoon zorgen voor voldoende achtervang. Hij wil dit keer veel bewuster met navigatie bezig zijn, daarom wil hij weerberichten en stroomgegevens op één plek hebben. Ook hier gooit het gebrek aan wind roet in het eten. Zo ook op *Gazelle*. Daar wordt een route uitgestippeld met behulp van het routeringsprogramma qtVLM dat allerhande wind- en stroomdata combineert. Volgens dat programma zou het om drie uur 's middags gaan waaien, maar dat is niet gebeurd. “Uiteindelijk hebben we nog wel iets kunnen zeilen. Toen de snelheid inzakte tot onder de twee knopen hebben we de motor weer aangezet. Gelukkig konden we nog met de spinnaker op finishen.” Uiteindelijk sleept *Gazelle* zelfs nog de felbegeerde 'Mr. V. Wisseltrofee' in de wacht. Voor Ivo op zijn *Doordraijer* heeft de overtocht geen geheimen meer. Gribfiles en stroomtabellen zijn voldoende. Ook hij maakt altijd goed gebruik van de kennis in de groep voor de tochtplanning: “Ik ga wel kijken of ik even bij Joost kan spieken,” grapt hij. In Lowe-

stoft aangekomen zegt hij trots: “We hebben optimaal gebruik gemaakt van de stroming. Dankzij het rustige weer konden we er een sport van maken minimaal te moeten corrigeren ten opzichte van de 270 graden kompascoers die je naar Lowestoft brengt. Onze track is een mooie sinus om windmolenparken, verkeersknooppunten en zandbanken heen. Volgens mij ging dat erg lekker!”

Terugweg

In een paar dagen tijd kan het weer op de Noordzee goed veranderen. Na het uitgebreide diner op vrijdag en het dagje rust op zaterdag, vertrekken de meeste deelnemers zondagochtend vroeg weer richting Nederland. Bij de Engelse kust staat nog een wispelturig windje, maar al snel zet de wind door naar een lopende windkracht 5 uit het zuidwesten. Ideale condities voor een oversteek van west naar oost. Voor bijna iedereen wordt het een waar feest met recordsnelheden, een heerlijk zonnetje en net als op de heenreis veel dolfijnen naast de boot.

Nieuwe klassieker

Als het aan de organisatie ligt, was dit voorlopig de laatste Small Ships Race naar Lowestoft. “We zijn op dit moment aan het zoeken naar andere bestemmingen en ook naar een ander tijdstip. Wie weet gaan we naar London of naar Ipswich of Pin Mill,” aldus Simon Does. Als het aan de groep vaste deelnemers ligt, blijft de race bestaan. Het is een nieuwe klassieker geworden, maar wel een die toe is aan een nieuw jasje. ●

TIPS VOOR DE EERSTE KEER NAAR DE OVERKANT

- Als je gevoelig bent voor zeeziekte, zorg dan dat je voldoende bent ingeslingerd en neem genoeg medicijnen mee. Gebruik geen medicatie voor een eerste keer tijdens een oversteek, maar weet van tevoren wat voor effect het middel op je heeft.
- Pas op met alcohol in de dagen voorafgaand aan de oversteek.
- Neem de veiligheidslijst serieus en neem deze van A tot Z door met de organisatie.
- Schrijf mogelijke marifoongesprekken op. Zo weet je precies wat je moet zeggen als je vermoeid bent en contact moet opnemen met een groot schip of haven.
- Vertrouw niet blind op AIS en weet wat je moet doen als je navigatieapparatuur uitvalt.
- Rust voldoende uit in de dagen voorafgaand aan de oversteek.
- Maak een realistisch wachtschema en houd je hier strak aan.
- Bereid, voor zover mogelijk, ook de terugreis voor.

DOLFIJNEN

Tijdens deze Small Ships Race werden veel boten op zowel de heen- als de terugreis getraakteerd op het gezelschap van dolfijnen. Jolanda Meerbeek van Stichting SOS Dolfijn vertelt dat het witsnuitdolfijnen zijn geweest: “Het leefgebied van de witsnuitdolfijn bestaat uit de Noordzee en Noord-Atlantische Oceaan, helemaal tot aan IJsland en Groenland toe. Van witsnuitdolfijnen is bekend dat zij vaker enige tijd met een (zeil)boot meezwemmen, maar niet elke walvissoort doet dat. De bruinvis is schuwer en doet dat veel

minder snel. Het gaat redelijk goed met zowel de bruinvis als de witsnuit in de Noordzee. Hoewel de Noordzee best een aantal gevaren voor deze dieren kent, zoals het drukke scheepvaartverkeer en geluidsoverlast, geldt voor beide dieren dat zij geen bedreigde diersoort zijn.” Zeilers die dolfijnen of andere zeezoogdieren tegenkomen op zee kunnen dit melden op www.waarneming.nl. Door hier te melden welke soort je hebt gezien, met tijd en locatie, lever je een bijdrage aan de wetenschap.

AIS-DILEMMA

AIS voor kleinere zeilschepen is aan een opmars bezig. Jarenlang werd de Noordzee door groot en klein overgestoken zonder dit hulpmiddel. Met een peilkompas en de marifoon stand-by kon je vrijwel altijd een uitweg vinden. Ook dit jaar klonken er weer verschillende geluiden vanuit het deelnemersveld over de AIS. De organisatie stelde al eerder een AIS-ontvanger verplicht. Het is een dilemma. Ga je er vanuit dat de AIS altijd werkt en vertrouw je er blind op of wil je ook dat deelnemers zich zonder AIS kunnen redden, zoals dat enkele jaren geleden nog gebruikelijk was? Een aantal deelnemers gaf aan nog steeds mee te doen zonder AIS, een andere groep vindt het een onmisbaar hulpmiddel en zou niet meer zonder willen. Binnen de organisatie is het ook wel een discussiepunt geweest, zegt Simon Does: “We realiseren ons dondersgoed wat het betekent om een AIS-ontvanger te installeren in je boot. Dat is een kostbare operatie en het kan een drempel zijn om mee te doen.”

PRIJZEN

De 'Mr V. Wisseltrofee' wordt toegekend aan de schipper die de grootste ontwikkeling heeft doorgemaakt op de volgende vlakken:

1. Uitvoering van de veiligheidslijst
2. Navigatie en communicatie
3. Comfort
4. Energievoorziening
5. Zeilvoering en zeiltrim

De jury bestaat uit leden van de organisatie en voorgaande winnaars. 'De Glazen Peper' is in het leven geroepen voor de echte hardzeilers. De boot die op SW-handicap de snelste oversteek maakt, krijgt dit hete prijsje.

Vader en dochter Lesterhuis winnen de Glazen Peper.

Thijs van Someren.

THIJS VAN SOMEREN – ETAP 22

Maria Tessel, een Etap 22, heeft alle zeven edities ingeschreven gestaan en heeft maar twee edities niet meegedaan. “We komen vaak als een van de laatste boten aan, maar dat maakt niet uit. We doen het niet voor de race, maar voor de gezelligheid, de groep en het sfeertje in Lowestoft. Het is elk jaar weer fantastisch om iedereen te zien, een soort reünie,” zegt Thijs van Someren. Ook noemt hij het voorbereiden een soort APK voor zijn boot. Na al die jaren lijkt het hem wel leuk als de bestemming verandert. In Lowestoft is verder niet zo veel te beleven.

De pagina's lange veiligheidslijst is inmiddels beroemd, maar ook berucht.

Joost Ubbink.

JOOST UBBINK – MARSVIN 22

Een andere veteraan is Joost Ubbink met zijn *Sunday Morning Sunrise*, een Marsvin 22. Hij heeft veel op grotere boten gevaren, maar bezeilt nu alle kusten van de Noordzee in 6,5 meter. Wat de Small Ships Race zo speciaal maakt? “No guts, no glory,” antwoordt hij. “Je moet wel een beetje gek zijn en lef hebben om in een klein bootje zo'n afstand af te leggen. Het is zeilen in zijn puurste vorm. Iedereen prust lekker zelf aan zijn boot, waar dat vaak wordt uitbesteed als het gaat om een boot van 12 meter.”

Pieter Prins en Gertjan van Lieshout.

GERTJAN VAN LIESHOUT – HURLEY 700

Heel anders is de race voor nieuwkomer Gertjan van Lieshout. Drie jaar geleden kocht hij voor het eerst een zeilbootje, *Glenbogle*, een Hurley 700. Hij begon met zeilen en besloot mee te doen met SSR. Een grote stap, want voordat je mee mag doen moet je bootje aan een hoop voorwaarden voldoen. De pagina's lange veiligheidslijst is inmiddels beroemd, maar ook berucht. Een zeemarifoon, AIS-ontvanger, looplijnen, waterdichte bakstisten, een jooon en natuurlijk een reddingsvlot. Het zijn basale zaken voor een zeegaand jacht, maar voor een klein bootje is het vaak nog een hele operatie om alles op orde te krijgen. Gertjan: “Er is een gezonde spanning. Want alles aan boord hebben is één, maar alles weten te gebruiken is een tweede.”

Gezelligheid in Lowestoft.

De winnende crew (*Gazelle*).

HESTIA VAN STEIN CALLENFELS – WAARSCHIP 725

Ook *Gazelle* voer voor de tweede keer mee. Het Waarschip 725 van Hestia van Stein Callenfels was helemaal klaar voor nog een overtocht. Volgens Hestia is het op een kleine boot wel meer afzien: “Je kan geen kachel aanzetten of je spullen drogen en je snelheid ligt ook een stuk lager.” Wel gaat het nu veel ontspanner dan voor de vorige oversteek. “Ik vond de veiligheidslijst toen best pittig. Ik vroeg me af of ik wel door de keuring zou komen en hoe het met mijn bemanning zou gaan. Er moest van alles gekocht en geleend worden. Nu is alles beter op orde en denk ik: ‘Die boot kan het, wij kunnen het, we zien het wel.’”

Doordraajer loopt Lowestoft binnen.

IVO NOUWENS – EUROS 22

Ivo Nouwens zeilde in 2015 ook mee met de SSR en maakte daarna nog een tocht naar Whitby met zijn *Doordraajer*, een Euros 22. Ook geen grote boot, maar gebouwd voor lange tochten op zee. “Ik wil in de toekomst naar Noorwegen met mijn bootje. Die kan zo'n reis wel hebben, maar ik wil mijzelf eerst verbeteren. Ik vaar nu ook met twee vrienden die nog nooit een oversteek hebben gemaakt. AIS is inmiddels verplicht dus ik heb een doe-het-zelf AIS-ontvanger in elkaar gezet (type: dAISy, red).”

HANS GRUL – JOUET SHERIFF

Hans Grul zeilde vorig jaar met zijn dochter Lisanne op hun *TinTin*, een Jouet Sheriff. Ze wonnen toen de ‘Mr V. Wisseltrofee’ (zie kader). Het was hun eerste oversteek en nu doen ze weer mee, maar willen ze de zaken anders aanpakken. Hans: “De eerste

Hans Grul.

oversteek wil je echt alles meemaken. Je vergeet dan te rusten en dat is heel erg vermoeiend. We hadden wel samen gevaren, maar nooit echt op zee.” Lisanne vult aan: “Navigatie had vorig jaar een ondergeschikte rol. We waren ons wel bewust van stroming, maar achteraf bleek mijn berekening nergens op te slaan. Dit jaar gaan we daar meer rekening mee houden. Hans verwacht dat de oversteek anders wordt. Het nieuwe is er wat vanaf. Hans: “Je leert pas autorijden, nadat je je rijbewijs hebt gehaald. In het begin ben je heel veel met de techniek van het rijden bezig. Gaat het schakelen wel goed? En het remmen? Naarmate je dat meer onder de knie hebt, ga je meer genieten van het autorijden. Als wij morgen de zee op gaan, kunnen we nog meer genieten van de zonsondergang en de sterren, omdat we minder gespannen bezig zijn met de technische kant.”